

ZARZĄDZANIE KRAJOBRAZEM

Działanie polegające na zachowywaniu i podnoszeniu walorów krajobrazowych w procesie rozwoju przestrzennego i urbanistycznego miast oraz rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej. Pojęcie wywodzi się z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej przyjętej 20 października 2000 r., ratyfikowanej przez Polskę 27 września 2004 r.

Zarządzanie krajobrazem oznacza działanie w perspektywie długofalowej, w duchu zrównoważonego rozwoju, celem zapewnienia regularnego utrzymania krajobrazu tak, by kierować i harmonizować jego zmiany wynikające z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych (Mizgajski). Europejska Konwencja Krajobrazowa projektuje działania na rzecz zoptymalizowanego zarządzania krajobrazem. Zapisy w dokumencie przybierają kształt następujących postulatów: 1) uznaje się krajobrazy za istotne komponenty ludzkiego otoczenia, będące wyrazem różnorodności kulturowej, przyrodniczej i podstawą tożsamości społecznej; 2) należy ustanawiać i wdrażać politykę w zakresie krajobrazu ukierunkowaną na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu; 3) należy ustanawiać procedury udziału ogółu społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu; 4) należy dążyć do zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego oraz własną polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą, jak również z wszelką inną polityką, która bezpośrednio lub pośrednio oddziałuje na krajobraz.

Pojęcie zarządzania krajobrazem bywa używane wymiennie z pojęciem gospodarowania krajobrazem, które zostało określone w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej jako działanie z perspektywy trwałego i zrównoważonego rozwoju, w celu zapewnienia regularnego podtrzymania krajobrazu tak, aby ukierunkowywać i harmonizować zmiany zachodzące w nim na skutek procesów społecznych, gospodarczych i przyrodniczych.

W ramach zarządzania krajobrazem podkreśla się: 1) wymiar społeczny krajobrazu: ze względu na to, że krajobraz jest produktem społecznym powstałym w wyniku interakcji natury i społeczeństwa, zarządzanie krajobrazem powinno odbywać się z uwzględnieniem społecznej percepcji krajobrazu i przy udziale całego społeczeństwa; 2) perspektywę zrównoważoną: zarządzanie krajobrazem powinno się opierać na zasadzie zrównoważonego rozwoju i promować budowanie harmonijnych relacji pomiędzy człowiekiem a naturą; 3) podejście operacyjne: zarządzanie krajobrazem powinno być ukierunkowane na działania i oddziaływanie na krajobraz i społeczeństwo, a także uwzględniać instytucje i gospodarkę; 4) wymiar czasowy: zarządzanie krajobrazem powinno być ujmowane jako długofalowy proces o dostosowanych lokalnych strategiach, zależnych od zmienności krajobrazu (Busquets Fabregas, Cortina Ramos). Zarządzanie krajobrazem stanowi jeden z elementów zarządzania środowiskiem. To ostatnie pojęcie wywodzi się z nauk ekonomicznych i definiowane jako interdyscyplinarna gałąź nauki i działalność praktyczna, polegająca na projektowaniu, wdrażaniu, kontrolowaniu i koordynacji procesów gospodarowania środowiskiem (Mizgajski).

[M. St.]

Literatura:

Busquets Fabregas, Jaume, Cortina Ramos, Albert. *Raport: „Zarządzanie obszarem: gospodarowanie krajobrazem jako proces”*. Dokument Sekretariatu Wydział Dziedzictwa

Kulturowego i Planowania Przestrzennego Dyrektoriat Kultury i Dziedzictwa Kulturowego oraz Naturalnego. Strasburg: Komisja Europejska, 2011.

Mizgajski, Andrzej. „Zarządzanie krajobrazem jako aspekt zarządzania środowiskiem”. *Klasyfikacja krajobrazu. Teoria i praktyka. Problemy Ekologii Krajobrazu XX* (2008): 147-151.

Myga-Piątek, Urszula, Pawłowska, Krystyna (red.) *Zarządzanie krajobrazem kulturowym*. Sosnowiec: Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, 2008.

Raszka, Beata, Kalbarczyk, Eliza, Kasprzak, Krzysztof, Kalbarczyk, Robert (red.) *Ochrona i zarządzanie krajobrazem kulturowym*. Wrocław: Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2016.

